

روز شمار

سه شنبه

۱۰ شهریور ۱۳۶۶

۷ محرم ۱۴۰۸

۱ سپتامبر ۱۹۸۷

۵۹۴

امروز حملات هوایی عراق با شدت بیش‌تری ادامه یافت و علاوه بر مراکز صنعتی و تأسیسات نفتی در اصفهان و خوزستان، سه فروند کشتی نیز در خلیج فارس مورد حمله هواپیماهای دشمن قرار گرفتند.

در این روز دو نفت‌کش را نیز قایق‌های توپ‌دار مورد حمله قرار دادند. بر اساس گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در ساعت ۱۰:۴۵ چهار فروند هواپیمای مهاجم عراقی در ارتفاع پایین پس از عبور از شیار شمال جنوب کوه‌های مشرف بر “ذوب آهن اصفهان”، این مرکز صنعتی کارگری را بمبارن کردند. در این حمله، به بخش‌هایی از انبار تجهیزات کارگاه ریخته‌گری، موتور آبرسانی از انبار ماشین‌آلات، کارگاه ماشین‌آلات ساختمانی و انبار تجهیزات ذوب آهن خسارت‌هایی وارد آمد.^(۱) مهم‌ترین واحد آسیب‌دیده در این حمله، واحد فولاد سازی “کنورتو” بوده که یکی از شش بخش اصلی خط تولید ذوب آهن است.^(۲) در این حمله ۲۵ تن شهید و حدود ۱۶۰ تن زخمی شدند.^(۳) همچنین هواپیماهای مهاجم عراقی در ساعت ۱۰:۳۰ پست برق ۶۳ هزار ولتی “تیران” اصفهان را بمبارن کردند که بر اثر آن خسارت‌هایی به این پست برق وارد آمد و دو تن زخمی شدند.^(۴) از سوی دیگر در حمله هواپیماهای دشمن به تلمبه‌خانه شماره ۲ خط لوله مارون اصفهان رامهرمز^(۵) و تأسیسات تزریق گاز و تلمبه‌خانه نفتی “کرنج” واقع در شمال رامهرمز، خسارت‌هایی به این واحدها وارد شد.^(۶) “کشت و صنعت کارون” در حومه شوشتر نیز صبح امروز دو بار مورد حمله هواپیماهای عراقی قرار گرفت. در این حملات، ۱۰ تن زخمی شدند و خسارت‌هایی بر این واحد صنعتی وارد آمد.^(۷) یکی از هواپیمای دشمن به‌هنگام بازگشت از مأموریت خود با آتش پدافند زمین به هوای “نیروگاه رامین” در رودخانه “کارون” سرنگون شد و خلبان آن به اسارت نیروهای خودی درآمد.^(۸)

در پی آغاز مجدد حملات هوایی عراق به مراکز نفتی و کشتی‌های حامل نفت ایران در خلیج فارس، امروز نیز هواپیماهای دشمن در ساعت ۴۵: ۱۰ یک فروند نفت‌کش قبرسی را در ۱۲۰ کیلومتری جنوب بوشهر و ۴۰ کیلومتری شرق جزیره فارسی با موشک مورد حمله قرار دادند. در این حادثه مخزن آب شیرین نفت‌کش «استار رای» آسیب دید. این حمله تلفات جانی و آتش‌سوزی به همراه نداشت. ^(۹) همچنین کشتی تدارکاتی «بیگ اورنج» که با پرچم سنگاپور حرکت می‌کرد، هدف موشک‌های عراقی قرار گرفت و غرق شد. ^(۱۰) در این حمله دو تن از هفت خدمه این کشتی ناپدید و پنج تن دیگر زخمی شدند. خدمه این کشتی، فیلیپینی و سریلانکایی بودند. کشتی «بیگ اورنج» به یک شرکت امارت متحده عربی تعلق داشت و به هنگام حمله در نزدیکی پایانه جزیره خارک لنگر انداخته بود. ^(۱۱) در همین حال، درگیری هوایی بین دو فروند هواپیمای میراژ عراقی و هواپیمای خودی در آسمان خلیج فارس یکی از دو هواپیمای عراقی در آب‌های خلیج فارس سرنگون شد. ^(۱۲) نیروهای آمریکایی که در خلیج فارس حضور دارند، خلبان هواپیمای سرنگون شده را از آب خارج کردند و بدون توجه به وظایف و تعهدات دولت‌های بی‌طرف، به عربستان سعودی تحویل دادند. ستاد تبلیغات جنگ با صدور بیانیه‌ای این اقدام آمریکا را محکوم کرد. در این بیانیه آمده است: «خلبان عراقی به دلیل این که در بمباران تأسیسات اقتصادی ایران شرکت داشته و هواپیمایش توسط پدافند رزمندگان اسلام سرنگون شد می‌بایست به عنوان اسیر جنگی تحویل ایران داده می‌شد اما، آمریکا علی‌رغم ادعای بی‌طرفی در جنگ تحمیلی، خلبانان عراقی را تحویل رژیم عربستان داد. تحویل ندادن خلبان عراقی به ایران نشان داد که آمریکا از تشنج آفرینی عراق در خلیج فارس حمایت می‌کند و حتی آماده همکاری با این رژیم برای گسترش تشنج نیز هست.» ^(۱۳) در این حال، آسوشیتدپرس به نقل از آگاهان سیاسی گزارش داد که یک هیئت بلندپایه از رژیم عراق به سرپرستی «عزت ابراهیم الدوری» نایب رییس شورای فرماندهی انقلاب عراق، جهت توجیه مقامات عربستان سعودی در مورد شروع مجدد حملات هوایی عراق به مناطق غیرنظامی و تأسیسات نفتی - صنعتی ایران، وارد جده شد. ^(۱۴)

سخن‌گوی نظامی عراق حمله به کشتی‌ها را موضعی مسئولانه در برابر ملت عراق و اجرای تعهد دولت عراق در خصوص امنیت منطقه عنوان کرد. این مقام عراقی گفت که تلاش‌های مشروح کشورش برای بستن راه‌های صدور نفت ایران تا زمانی که جنگ پایان یابد و حکومت ایران تصمیم جامعه جهانی را بپذیرد، ادامه خواهد یافت. ^(۱۵) در همین حال، دو فروند نفت‌کش دیگر به نام‌های «مونگا» متعلق به اسپانیا و «استروپکاسوس» متعلق به کره جنوبی امروز در خلیج فارس مورد حمله قایق‌های توپ‌دار قرار گرفتند و آسیب دیدند. نفت‌کش «استروپکاسوس» که حامل نفت عربستان به سنگاپور بود، در ۴۰ مایلی سواحل

دوبی مورد حمله قرار گرفت. در این حمله کسی آسیب ندید و نفت کش برای بازسازی در سواحل دوبی لنگر انداخت. (۱۶)

نفت کش اسپانیایی "مونگا" نیز در حمله قایق‌های توپ‌دار دچار آتش‌سوزی شد. منابع اسپانیایی با تأیید این حمله، به نقل از فرمانده این نفت کش گفتند: «قایق‌های کوچکی در آب‌های امارات عربی متحده در جنوب خلیج فارس به کشتی مونگا حمله کرده و خسارات سنگینی به آن وارد ساختند.» (۱۷) این افسر اسپانیولی افزود: «هیچکدام از ناوهای جنگی مستقر در خلیج فارس به ندای کشتی که مورد حمله قایق‌های تندرو در خلیج فارس قرار گرفته بود، پاسخ نداده و به کشتی نزدیک نشدند.» (۱۸) منابع کشتی‌رانی و "بیمه لویدر لندن" نیز حمله به این دو کشتی را تأیید کردند. (۱۹) نشریه "لویدرز لیست" در باره حمله هواپیماهای عراق و میزان خسارت وارده به ایران نوشت: «چنانچه ادعاهای امروز عراق مبنی بر این که در جریان حملات هواپیماهای این کشور مخزن و یا نفت کش ایران آسیب دیده است، صحت داشته باشد، ایران احتمالاً ۲۵ تا ۳۰ درصد از ظرفیت صادرات نفت خود را از دست داده است.» (۲۰) خبرگزاری آلمان نیز به نقل از مقام‌های نجات دریایی گزارش داد: «پنج فروند کشتی خسارت دیده ایرانی برای تعمیرات به سنگاپور انتقال می‌یابند. هزینه کل این تعمیرات ۱۸ میلیون دلار اعلام شده است.» (۲۱)

۵۹۶

امروز نیز آتش‌بارهای سنگین ارتش و سپاه در یک اقدام تلافی‌جویانه و هم‌آهنگ، تأسیسات اقتصادی، صنعتی و نفتی استان بصره را گلوله باران کردند. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد: «توپخانه‌های قدرت‌مند ارتش و سپاه پاسداران، نیروی دریایی عراق در ام‌القصر، قرارگاه تاکتیکی لشکر هفتم دریایی عراق در حاشیه بندر ام‌القصر، کارخانه تراورس‌سازی بصره، اسکله و بندر کشتی‌رانی بصره، قرارگاه‌های لجستیکی و تدارکاتی سپاه سوم و هفتم و تأسیسات نفت "الزبیر" را به شدت گلوله باران کردند که بر اثر آن، خسارت‌های سنگینی به این تأسیسات وارد آمد.» (۲۲) ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز اعلام کرد: «شکاری بمب‌افکن‌های نیروی هوایی ارتش، در ساعت ۱۲:۳۰ در یک عملیات برون‌مرزی محل تجمع نیروها و ادوات نظامی دشمن در شرق "العماره" را شدیداً بمباران کردند.» (۲۳)

۵۹۷

در پی حمایت سخن‌گوی وزارت خارجه آمریکا از حملات اخیر عراق به مراکز اقتصادی ایران و کشتی‌ها در خلیج فارس، "ریچارد مورفی" مدیر کل امور خاورمیانه‌ای وزارت خارجه آمریکا، شروع حملات عراق را به‌طور تلویحی الزامی دانست. وی گفت: «ما به آتش‌بس

موضعی اعتقادی نداریم. این موضع ایران بوده است که بدون ادامه یافتن جنگ در خلیج فارس، به جنگ در خشکی، از کردستان تا بصره، ادامه دهد. به همین سبب ما انتظار نداریم که عراق با وجود خودداری ایران از پاسخ به قطع نامه شورای امنیت، هم‌چنان در خلیج فارس خویشتن‌داری کند، چون این آتش‌بس موضعی به حساب می‌آید که ما هم خواستار آن نیستیم. موضع امریکا یک آتش‌بس همه‌جانبه در هوا، خشکی و دریاست. (۲۴)

یونایتدپرس از واشنگتن به نقل از منابع دولتی امریکا گزارش داد: «حتی هنگامی که امریکا علناً از عراق به خاطر از سرگیری حملات علیه تأسیسات نفتی ایران انتقاد می‌کند، شماری از مسئولین واشنگتن از عراقی‌ها خواسته‌اند که این حملات را شدت بخشند. این منابع گفتند که تشویق دولت امریکا شامل دادن اطلاعات جاسوسی به عراق از جمله اطلاعات هدفیابی برای زدن تأسیسات نفتی ایران می‌شود.» این خبرگزاری افزود: «تندروهای دولت و برخی میانه‌روهای وزارت خارجه امریکا به قدری از امتناع ایران از پذیرفتن قطع نامه ۵۹۸ سازمان ملل بی‌صبر شده‌اند که به عراق می‌گویند باید به حملات هوایی روزانه دست بزنند.» یونایتدپرس در ادامه به عنوان مثال به نقل از یک تحلیل‌گر دولتی امریکا نوشت: «احساس ما این است که باید حملات روزانه، مداوم و سخت داشته باشیم. عراق باید هر روز آن‌جا حاضر باشد. حملات پراکنده عراق نامؤثر بوده‌اند چون هیچ اعصابی را خرد نمی‌کنند. برای مؤثر بودن، عراق باید روزانه ضرباتی را وارد کند و بیش از آن، به تأسیسات نفتی ایران لطمه بزند که نتواند تعمیر و مرمت کند.» (۲۵)

۵۹۸

دولت‌های انگلیس، آلمان و ایتالیا با فراخواندن کاردار عراق در کشورشان، نگرانی خود را از شروع مجدد حملات این کشور در خلیج فارس ابراز کردند و خواستار پایان آن شدند. تلویزیون بی. بی. سی. در این باره گزارش داد: «عبدالسعید» کاردار عراق در لندن به وزارت خارجه انگلستان احضار و قویاً از رژیم بغداد خواسته شد به حملات خود علیه تأسیسات و نفت‌کش‌های ایران پایان دهد، زیرا این امر جز تشدید بحران موجود و ضربه زدن به تلاش‌های سازمان ملل متحد جهت برقراری صلح، نتیجه دیگری در پی نخواهد داشت.» (۲۶)

وزارت امور خارجه ایتالیا نیز با فراخواندن کاردار عراق، نگرانی خود را از حملات مجدد عراق به تأسیسات نفتی ایران در خلیج فارس ابراز داشت. (۲۷) دولت آلمان نیز کاردار عراق در بن را به وزارت خارجه فراخواند و نگرانی آلمان از آغاز مجدد حملات عراق به تأسیسات ایران را به آگاهی وی رساند. هم‌چنین یک دیپلمات آلمان در تهران از ایران خواست از اقدام تلافی‌جویانه خودداری کند. (۲۸) وی اظهار امیدواری کرد: «هر یک از طرفین هرچه زودتر یک موضع خویشتن‌داری اتخاذ کند که رعایت آن برای موفقیت قطع نامه ۵۹۸ شورای امنیت مسئله‌ای حیاتی است.» (۲۹)

۵۹۹

هم‌زمان با پایان حرکت پنجمین کاروان حفاظت نفت‌کش‌های کویته، آمریکا اعلام کرد که رزم‌ناو آمریکایی «میسوری» وارد خلیج فارس شده است. (۳۰) نشریه «میدل ایست تایمز» به نقل از سخن‌گوی وزارت دفاع آمریکا نوشت: «با ورود این کشتی به خلیج فارس تعداد کشتی‌های جنگی آمریکایی مستقرشده در خلیج فارس برای حفاظت از یازده نفت‌کش کویته، به ۳۰ فروند رسیده است.» (۳۱) رزم‌ناو آمریکایی میسوری یکی از سنگین‌ترین رزم‌ناوها در نیروی دریایی این کشور است و ضخیم‌ترین پوشش زرهی را دارد ناو میسوری با ۱۵۰۰ خدمه، مجهز به ۹ قبضه توپ ۱۶ اینچی (۴۰۶ میلیمتری) با گلوله‌های بیش از یک تن است. همچنین این رزم‌ناو موشک‌های «کروز» و «تام‌هاوک» را که ۲۰۰ کیلومتر برد دارند، با خود حمل می‌کند. (۳۲)

۶۰۰

امارات متحده عربی و عمان آمادگی خود را برای واگذاری امکانات بندری به انگلیس اعلام کردند. رادیو بی.بی.سی. در این باره گفت: «پیشنهاد امارات متحده عربی و عمان شامل دادن حق ورود به چهار کشتی مین‌روب انگلستان است که اکنون عازم خلیج فارس هستند. ولی این پیشنهاد در حکم واگذاری پایگاه به کشتی‌های بریتانیایی نیست.» این رادیو افزود: «این پیشنهاد به موقع است چون حملات عراق به کشتی‌رانی ایران در چهار روز اخیر، نبرد را به بخش جنوبی‌تر خلیج فارس کشانده است. همچنین این پیشنهاد به معنی آن است که کشورهای خلیج فارس هنوز در مورد پیشنهاد تسهیلات مشابه به آمریکا احساس نگرانی می‌کنند.» بی.بی.سی. سپس گفت: «در چند روز آینده که انتظار می‌رود عربستان درباره قطع یا ادامه روابط خود با ایران تصمیم بگیرد، ممکن است نظر کشورهای حوزه خلیج فارس در مورد تأمین تسهیلات برای نیروهای آمریکا تغییر کند. اگر عربستان سعودی به موضع سیتزه‌جویانه خود علیه ایران ادامه دهد، شاید این امر موجب شود که کشورهای حوزه خلیج فارس به موضوع تأمین تسهیلات برای نیروهای آمریکا توجه بیشتری مبذول دارند.» (۳۳)

«کاسپار واینبرگر» وزیر دفاع آمریکا، در کتاب خاطرات خود - که بعدها منتشر شد - به همکاری کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس در این مقطع زمانی با ناوگان آمریکا اشاره کرده و در مورد دلایل پنهان نگه داشتن این همکاری نوشته است: «دولت‌های عرب به خاطر ترس از اعتراضات و قیام‌های مردمی سعی داشتند از انتشار اخبار مربوط به همکاری با نیروهای خارجی جلوگیری کنند.» واینبرگر با اشاره به همکاری گسترده هواپیماهای «آواکس» عربستان در زیر پوشش قرار دادن منطقه میانی خلیج فارس و تلاش امارت متحده عربی و بحرین در فراهم آوردن تسهیلات لازم برای هواپیماهای آمریکایی، از افشا شدن این توافق‌ها به وسیله یکی از اعضای کنگره، به شدت انتقاد کرده و افزوده است: «استفاده سرتی

یک هواپیمای آواکس بر فراز بخش جنوبی خلیج [فارس] عاملی بود که ما برای مأموریت‌های اسکورت خود اساسی می‌دانستیم. ما تنها از طریق مذاکرات وسیع با حاکم یکی از امارت خلیج [فارس] و رئیس دولت یکی دیگر از کشورهای خلیج [فارس] توانسته بودیم مسیر چرخش هواپیما (آواکس) را در نزدیک امارات برقرار کنیم و موافقت آنها با تقاضای ما نیز به دنبال مبادله قول‌های شخصی میان آن دو صورت گرفت. البته ما به این کشورها قول دادیم که گشتی‌های امنیتی هوایی را محرمانه نگه داریم. نیاز به سری نگه داشتن این گونه مأموریت‌ها، اکثراً به خاطر اغتشاشات و اعتراضاتی بود که امکان داشت به وسیله مردم این کشورها روی دهد. خیلی از دولت‌ها بیش از سایرین با ما همکاری بودند ولی افراد معدودی از این امر اطلاع داشتند. « (۲۴)

۶۰۱

کویت علاوه بر دعوت از آمریکا برای حضور در خلیج فارس و ارائه کمک‌های مستقیم مالی و تدارکاتی به عراق، با ایجاد هم‌آهنگی برای هواپیماهای عراقی، آنها را در حمله به مراکز اقتصادی و نظامی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس یاری می‌کند. هفته نامه "العمل الاسلامی" نشریه "حزب الدعوة عراق" در این مورد نوشت: «شیخ جابر الاحمد الصباح» امیر کویت به تازگی موافقت کرده است تا برای بهره‌برداری هواپیماهای جنگی عراق از آب‌های کویت، اطلاعات لازم در مورد ساعت و برنامه پرواز این هواپیماها در یک تماس مستقیم تلفنی در اختیار کویت قرار گیرد. براساس این توافق، هنگامی که جنگنده‌های عراقی از پایگاه‌های خود پرواز کردند، بلافاصله به وسیله خط مستقیم تلفن که در ستاد فرماندهی نیروی هوایی عراق در پایگاه هوایی "ناصریه" مستقر است، اطلاعات مورد نیاز به آگاهی کویتی‌ها می‌رسد و آنها نیز تسهیلات لازم را از پایگاه رادار این کشور برای خلبانان عراقی فراهم می‌کنند. « (۲۵)

رادیو آمریکا در گفتاری تاریخچه جنگ نفت‌کش‌ها در خلیج فارس را بازگو کرد و حملات تازه به کشتی‌ها در خلیج فارس را ادامه خط‌مشی نظامی عراق در تداوم ترویج جنگ از شهریور ۱۳۵۹ ذکر کرد. این رادیو در ترسیم فرایند تاریخی جنگ در خلیج فارس، گفت: «در اولین روز تهاجم نیروی‌های زمینی عراق به ایران، نیروی هوایی عراق نیز وارد عمل شد و ترمینال نفتی ایران در جزیره خارک را بمباران کرد و به این ترتیب بود که جنگ نفتی بین ایران و عراق آغاز شد. در ماه مهر سال اول جنگ نیروهای ایران تأسیسات نفتی عراق در خلیج فارس را منهدم کردند و از آن پس عراق قادر به صدور نفت خود از طریق خلیج فارس نبوده است سه سال و نیم بعد یعنی در اسفند ۱۳۶۲، جنگ نفتی دو کشور وارد مرحله تازه‌ای شد. عراق که بنادر خود در خلیج فارس را از دست داده بود، حملات خویش را به نفت‌کش‌هایی که به ایران رفت و آمد می‌کردند شدت بخشید. در این رهگذر، عراق سلاح

تازه‌ای در اختیار داشت و آن هواپیماهای "سوپر اتاندارد" ساخت فرانسه و مجهز به موشک‌های "اگزوسه" بودند. (موشک‌هایی که آراژانتین در "جنگ فالکلند" با انگلیس، به گونه‌ای مؤثر و کارا مورد استفاده قرار داده بود.) عراق در اواخر سال ۱۳۶۳، سی کشتی را مورد حمله قرار داد. هدف بغداد از این حملات محروم ساختن تهران از درآمد نفتی هنگفت خود بود. در سال‌های بعد، جنگ نفت‌کش‌ها بی‌امان ادامه داشت. در این مدت چندین تحول عمده در جنگ نفت‌کش‌ها روی داد. در مرداد ماه ۱۳۶۵ عراق با انجام دوربردترین حمله هواپی خود، نفت‌کش‌ها را در نزدیکی ترمینال "جزیره سیری" ایران هدف قرار داد. عراق حتی پا را از این نیز فراتر گذاشت و حمله دوربردتری علیه ترمینال نفتی "جزیره لارک" ایران انجام داد. در این میان ناوهای ایران نیز به نوبه خود راه را بر کشتی‌هایی که در حال حرکت در خلیج فارس بودند، سد کردند و برای اطمینان یافتن از این‌که کشتی‌ها حامل تجهیزات نظامی برای عراق نیستند، آنها را مورد بازرسی قرار دادند. در میان این کشتی‌ها یکی نیز متعلق به اتحاد جماهیر شوروی بود. ایران هشدارهای تازه‌ای علیه کشورهای عرب حوزه خلیج فارس صادر کرد و ناوهای ایران شلیک موشک به کشتی‌های در آمدوشد به کویت را آغاز کردند. ایران هم‌چنین در حملات خود به کشتی‌ها، هلی‌کوپترهای مجهز به راکت را به کار گرفت.

در اوایل فروردین سال جاری ایالات متحده آمریکا تأیید کرد که ایران موشک‌های زمین به دریای ساخت چین موسوم به "کرم ابریشم" را در اختیار دارد و در امتداد تنگه هرمز محل‌های مخصوصی برای نصب آنها احداث کرده است. به گفته مقام‌های آمریکایی، موشک‌های کرم‌ابریشم تهدیدی متوجه کشتی‌ها در تنگه هرمز کرده است. در اردیبهشت امسال ایران نیز بهره‌برداری از جزیره فارسی را برای انجام حملات به کشتی‌ها توسط قایق‌های تندرو، آغاز کرد. در چند ماه گذشته جنگ خلیج فارس وارد مرحله دیگری شده است. در بیست و هفت اردیبهشت یک هواپیمای عراقی به سوی ناو آمریکایی "استارک" موشک شلیک کرد؛ این حادثه باعث کشته شدن ۳۷ تن از خدمه ناو آمریکایی شد. عراق اعلام داشت که این حمله تصادفی بوده است. پس از آن ایالات متحده آمریکا برنامه‌های خود را برای تقویت نظامی در خلیج فارس و ثبت مالکیت نفت‌کش‌های کویتی در یک شرکت آمریکایی اعلام کرد. به این ترتیب ۱۱ فروند از نفت‌کش‌های کویت به صورت کشتی‌های آمریکایی درآمدند و از اسکورت واحدهای نیروی دریایی آمریکا برخوردار شدند. بعد از چند حمله دیگر ایران و عراق به کشتی‌ها، جنگ نفت‌کش‌ها به مدت شش هفته متوقف شد که شاید علت آن تصویب قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد برای برقراری آتش‌بس در جنگ بود. این آرامش شش هفته‌ای روز شنبه گذشته با حمله عراق به هدف‌های نفتی ایران در خلیج فارس پایان یافت. در خلال جنگ ایران و عراق - که به زودی هفتمین سالش به

پایان خواهد رسید - بیش از یک صد کشتی مورد حمله قرار گرفته‌اند. اکنون جنگ نفت کش‌ها از سر گرفته شده و همراه با آن، عامل تازهای وارد صحنه شده و آن وجود کشتی‌های جنگی قدرتهای بزرگ در خلیج فارس است. « (۳۶)

۶۰۲

پس از آن که پیشنهاد امریکا برای برقراری بر تحریم تسلیحاتی ایران در شورای امنیت سازمان ملل رد شد، این کشور بار دیگر با تعیین ضرب‌الاجل یک هفته‌ای این پیشنهاد را تکرار کرد. این در حالی است که شوروی نیز فشارهای سیاسی خود به ایران را برای پذیرش قطع‌نامه ۵۹۸ افزایش داده است.

“فلیس او کلی” سخن‌گوی وزارت خارجه امریکا در باره تحریم ایران گفت: «اگر ایران تا آخر این هفته با آتش‌بس در جنگ خلیج فارس موافقت نکند، شورای امنیت سازمان ملل باید نوشتن پیش‌نویس تحریم‌ها را آغاز کند. «وی افزود: «معطلی بس است؛ ایران باید پلسخی بدهد. از دیدگاه ما پاسخ این هفته ایران به دبیرکل سازمان ملل باید قطعی باشد. اگر پاسخ ایران در مورد آمادگی برای قبول و انجام دادن قطع‌نامه ۵۹۸ منفی باشد و یا آنان به ندادن پاسخی مشخص ادامه دهند، آن‌گاه به اعتقاد ما پیش‌نویس رسمی یک قطع‌نامه دیگر شامل درخواست برای اقدامات مجبورکننده، تهیه شود.

در این میان روس‌ها معتقدند که باید با راه‌حل سیاسی این مسئله را حل کرد. خبرگزاری آسوشیتدپرس در این مورد به نقل از “ولادیمیر پتروفسکی” یکی از معاونان وزارت خارجه شوروی که از امریکا دیدن می‌کند، نوشت: «همکاری امریکا و شوروی نه تنها ممکن، بلکه این روزها ضروری است. «وی افزود: «اما تجدید حملات عراق، ایجاد فضای بین‌المللی ضروری برای “دکوئیار” در جست‌وجو برای برقراری آتش‌بس را با مشکل مواجه ساخته است. « (۳۷)

“گنادی گراسیمف” سخن‌گوی وزارت خارجه شوروی نیز با بیان این که کشورش اجازه نخواهد داد که قطع‌نامه ۵۹۸ - که یک کار جمعی است - بی اهمیت شود، بر تداوم تلاش مداوم برای پایان دادن به این درگیری تأکید کرد و افزود: «ارسال گزارش‌های هشدار دهنده از جبهه جنگ ایران و عراق به جز یک احساس نگرانی و تأسف بار، اثر دیگری ندارد. از یک سو ظهور یک تهدید واقعی که اجرای قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت را با شکست مواجه خواهد کرد و از سوی دیگر عملیات رزمی ممکن است توجیهی برای تقویت حضور نظامی امریکا و متحدان آن در منطقه باشد و با مداخله مستقیم در وقایع آن، این منطقه را مورد بهره‌برداری قرار دهد، شوروی متقاعد شده است که یک برخورد مسئولانه، حساب شده و همکاری سازنده در یک چنین جو انفجارآمیزی، جهت حذف خطرناکترین کانون تشنج، بدون استثنا برای تمامی کشورها لازم است. « (۳۸)

اتحاد جماهیر شوروی با شناختی که از تأثیر انقلاب اسلامی بر ملت‌های مسلمان منطقه دارد و هم‌چنین با آگاهی از وابستگی‌های سیاسی، نظامی و تسلیحاتی عراق به شوروی، در پی حفظ گسترش نفوذ خود در منطقه و در دو طرف جنگ است تا با اجرای نقش فعال‌تری در منطقه، در روابط با آمریکا از موضع قوی‌تری صحبت کند. خبرگزاری فرانسه در گزارشی ویژگی‌ها و محدودیت‌های موجود در روابط شوروی با عراق و ایران را بررسی کرده است: «اتحاد جماهیر شوروی که یک بازی ظریف دیپلماتیک را در خلیج فارس آغاز کرده و انتقادات عراق را نادیده می‌انگارد، تلاش می‌کند اطمینان کشورهای عرب منطقه را جلب نماید و از تشنج کنونی برای تحکیم پیوندهایش با ایران حداکثر استفاده را بنماید. یک دیپلمات غربی که اوضاع این منطقه را به دقت زیر نظر دارد، گفت اتحاد جماهیر شوروی در آن واحد در دو جبهه مشغول است، زیرا تنها کشوری است که رابطه خوبی با عراق و ایران دارد.» خبرگزاری فرانسه افزود: «مطبوعات عراق از جمله ارگان حزب بعث حاکم بر بغداد، به گشایش کرملین به روی تهران، اعتراض کرده‌اند... ولی در مسکو خطر نشان می‌شود عراق می‌تواند گله و شکایت کند اما نمی‌تواند از شوروی که هشتاد درصد سلاح عراق را تأمین می‌کند، بگذرد. رژیم آیت‌الله‌ها نمی‌تواند به طور هم‌زمان با دو ابرقدرت در جنگ باشد و نیز با کشورهای عربی منطقه، فرانسه و انگلیس که دو عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل هستند، روابط سردی داشته باشد.» یک کارشناس دیگر در این رابطه اظهار می‌دارد: «ایران که در نظر دارد نقش یک قدرت منطقه‌ای را ایفا کند، می‌بایست حداقل از تأیید واضح شوروی برخوردار باشد... شوروی با ایفای نقش میانجی‌گری برای صلح، این موفقیت را به دست آورده که راه استراتژیک [ایران] به سوی خلیج فارس و آب‌های گرم را به روی خود بگشاید. خطر در کوتاه مدت برای مسکو، از دست دادن تمام و یا برخی از دست‌آوردهایش نزد کشورهای عربی میانه‌رو و امیرنشین‌ها در خلیج فارس است.» (۲۹)

۶۰۳

مهندس میرحسین موسوی نخست‌وزیر امروز در اجتماع مردم ساری پس از اشاره به اوضاع جبهه‌ها و بحران خلیج فارس، به تشریح مواضع ایران در مورد حملات عراق و پشتیبانی آشکار آمریکا از این کشور و پاسخ ایران به آن پرداخت: «جمهوری اسلامی با تمام قدرت در برابر توطئه‌های استکبار جهانی و هرگونه حرکت شرارت‌آمیز دشمنان در خلیج فارس ایستاده و در مقابل هر ضربه، ضربه خردکننده‌ای بر پیکر دشمن وارد خواهد ساخت.» نخست‌وزیر افزود: «همه تحرکات سیاسی و مواضع مسئولین با حرکت‌های نظامی رزمندگان در جبهه‌ها دارای ارتباط منطقی است.» وی سپس با اشاره به این‌که حملات هوایی عراق بدون هم‌آهنگی با آمریکا و به دنبال توطئه‌های زنجیره‌ای آمریکا و کشورهای غربی حامی آن نیست، افزود: «اگر ما در ابتدای جنگ می‌گفتیم صدام به تحریک آمریکا و برای حفظ منابع

این کشور در منطقه وارد جنگ با جمهوری اسلامی شده است، امروز این واقعیت را به چشم می‌بینیم امروز نه تنها نقش آمریکا در جنگ تحمیلی به نفع رژیم عراق، برای جهانیان مشخص شده است، بلکه رژیم‌های خودفروخته‌ای نیز که تاکنون به انحاء مختلف پول و سلاح برای عراق فراهم می‌کردند، رسوا شدند. اگر امروز آمریکا به طرز آشکار کنار صدام قرار گیرد، باید این انتظار را داشته باشد که ضربه‌های مؤثری را در اقصا نقاط جهان از دست ملت‌های مسلمان و نیروهای متأثر از انقلاب اسلامی بخورد. (۴۰)

میرحسین موسوی با اشاره به استفاده عراق از پایگاه‌های کشورهای منطقه در حمله به مراکز نفتی ایران، این تلاش‌ها را به منظور وادار کردن ایران به سازش اعلام کرد و افزود: «تجمع ناوهای آمریکایی و هم پیمانانش در خلیج فارس مکمل حرکت‌های دیگری است که این کشورها در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی برای حمایت و ابقای رژیم صدام و به سازش کشاندن ما انجام می‌دهند. (۴۱)

۶۰۴

«معمر قذافی» رهبر لیبی در سخنانی که به مناسبت هجدهمین سالگرد انقلاب لیبی بیان کرد، جنگ ایران و عراق را جنگی کثیف، بازنده و بی‌معنی توصیف کرد و افزود: «این جنگ بهانه‌ای برای حضور آمریکا در خلیج فارس شده است. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، قذافی تأکید کرد: «لیبی باید تمام توان خود را در جهت پایان دادن به جنگ به کار گیرد تا بهانه‌ای برای حضور آمریکا در خلیج فارس نباشد. «رهبر لیبی با اشاره به این که امکان ندارد به انقلاب ایران خیانت کند بلکه از آن پشتیبانی می‌کند، افزود: «علی‌رغم این که برادران ایرانی می‌گویند، ما نمی‌خواهیم خاک عراق را اشغال کنیم بلکه خواهان سرنگونی رژیم عراق هستیم، ما اشغال خاک عراق توسط ایران را نمی‌پذیریم. «قذافی در بخش دیگری از سخنان خود با تأکید بر لزوم بکارگیری امکانات جنگ علیه صهیونیسم، گفت: «ما به انقلاب ایران در ضربه زدن به عراق کمک نمی‌کنیم اما در کنار این انقلاب بر ضد آمریکا می‌ایستیم و با انقلاب ایران در رویارویی با آمریکا در خلیج [فارس] هم پیمان می‌شویم. (۴۲) هر زمان این انقلاب با خطر روبه‌رو شود، ما ایران را همراهی می‌کنیم. به مصلحت عراق نیست با انقلاب ایران بجنگد و هم‌چنین به مصلحت عراق و امت عربی نیست که انقلاب ایران شکست بخورد زیر انقلاب ایران برای امت عرب بسیار اهمیت دارد. «معمر قذافی با انتقاد شدید از کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس، افزود: «دولت‌های عرب که آمریکا را به خلیج فارس کشانده‌اند، گور خود را با دست‌های خود کنده‌اند. زیرا آمریکا دشمن سرسخت خود را به سرزمین خود دعوت کرده‌اند. (۴۳)

روزنامه کویتی «الرای العام» با انتقاد از اوضاع کنونی جهان عرب، سران کشورهای عربی را به برگزاری اجلاسی برای موضع‌گیری مشترک علیه ایران دعوت کرد. الرای العام در

سرمقاله امروز خود با اشاره به بالا گرفتن تشنج در منطقه خلیج فارس، قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل و تلاش های جامعه جهانی را برای تأمین امنیت در خلیج فارس غیرفعال و سست خواند. این روزنامه نوشت: «تدابیری که از سوی برخی از کشورهای عضو شورای امنیت سازمان ملل در جهت تأمین امنیت در خلیج فارس اتخاذ شده، به دلیل تعارض منافع برخی دیگر از کشورهای بزرگ و کوشش های ایران برای کسب زمان، ناقص و بیهوده از آب در آمد...» الرای العام سران عرب را به تشکیل یک اجلاس ویژه برای بررسی خطرهای موجود در جهان عرب دعوت کرد و افزود: «اقدامات مشترک اعراب و اتخاذ تدابیر فوری در قبال اوضاع کنونی منطقه تنها راه مقابله با خطرات بیگانگان می باشد.» (۴۴)

۶۰۵

وزارت دفاع آمریکا برای جلب رضایت کشورهای عرب، به تازگی «خلیج عرب» را جایگزین واژه «خلیج فارس» کرده است. خبرگزاری رویتر به نقل از «دیوید سوپر» سخن گوی پنتاگون گزارش داد: «این دو عنوان جغرافیایی معادل یکدیگر هستند و مطمئن نیستیم که این تیتراژ یک خط مشی اجرایی در تمام وزارت دفاع تلقی گردد.» «نزار حمدون» سفیر عراق در آمریکا، از این حرکت پنتاگون به عنوان تحولی یاد کرد که نشان می دهد آمریکا علاقه اعراب را به این مطلب پذیرفته است.

رویتر با اشاره به این که وزارت خارجه آمریکا نیز گاهی از واژه «خلیج فارس» و در مواردی از واژه «خلیج» استفاده می کند، به نقل از «شیرین هانتر» استاد ایرانی تبار «مرکز مطالعات بین المللی دانشگاه جرج تاون» آمریکا گزارش داد: «اقدام پنتاگون در این زمینه فوق العاده بچه گانه است و نمی توان یک نام تاریخی را به خاطر جانبداری از کسی تغییر داد و این کار مانند آن است که «خلیج مکزیک» را از این پس «خلیج تگزاس» بنامند!.» (۴۵)

۶۰۶

حدود ۷۰ تن از افراد حزب دمکرات ساعت ۲۱ امشب یک پایگاه ژاندارمری در روستای «گریگمان» از توابع سلماس را هدف حمله خود قرار دادند و بیش از ۱۵ گلوله آر. پی. جی. به سوی مسجد و منازل روستا شلیک کردند. در این حمله سه تن از برادران مقاومت ویژه و دو تن از نیروهای ژاندارمری شهید و دو زن و یک مرد از ساکنان روستا زخمی شدند. این افراد پس از آتش زدن مسجد و کشتارهای شماری از اهالی روستا، از سمت پایگاه بیلاقی «خولینگ» در منطقه مرزی سلماس به خاک ترکیه گریختند (۴۶)

نیروهای «سازمان مجاهدین» نیز یکی از پایگاه های مرزی سپاه در منطقه «سقر» را مورد حمله قرار دادند ولی با مقاومت نیروهای خودی، پس از دادن تلفاتی، از منطقه گریختند.

در

این درگیری شماری از منافقین کشته و از نیروهای خودی نیز یک نفر زخمی شد. (۴۷)

۶۰۷

خبرهای رسیده از داخل عراق نشان از فعالیت نیروهای مبارز در مناطق مختلف این کشور دارد. نیروهای "اتحادیه میهنی کردستان عراق"، نیمه شب امشب در حمله‌ای غافلگیرانه به پایگاه‌های "تقلی سی"، "تپه گوهی"، "گوربه شیلانه"، "گری سویران" و "گروهان" سه راهی بائویان "که تابع "گردان ۷۷ خفیفه" هستند، توانستند هفت پایگاه را منهدم کنند و بسیاری از افراد آن را بکشند. در این حمله چندین دستگاه خودرو و مقدار فراوانی از مهمات و وسایل این پایگاه‌ها به آتش کشیده شد. (۴۸) در بغداد و "رانیه" سه تن از مقام‌های نظامی دولت اعدام انقلابی شدند. مجاهدین مسلمان "سازمان عمل اسلامی" وابسته به "مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق"، با شناسایی قبلی و دقیق، سرهنگ اطلاعات "جبار عبدالفرمان" و مسئول حزب بعث واحد شهرستان‌ها به نام "اصغر هاشم" را در بغداد اعدام انقلابی کردند. (۴۹) "اتحادیه میهنی کردستان عراق نیز اعلام کرد که نیروهای این اتحادیه در ساعت ۳:۳۰: ۶ بعد از ظهر امروز وارد شهر "رانیه" شدند و در پایانه مسافربری شهر، یک ستوانیار را اعدام انقلابی کردند. (۵۰)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۶/۶/۱۰

- ۱- سند شماره ۰۴۶۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده نیروی هوایی سپاه پاسداران، به فرمانده کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۶/۶/۱۰.
- ۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های ویژه، نشریه شماره ۱۶۶، ۱۳۶۶/۶/۱۱، صص ۶-۷.
- ۳- سند شماره ۰۴۶۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نمایندگی امام - دفتر سیاسی منطقه ۲ سیدالشهدا، به نمایندگی امام - دفتر سیاسی، ۱۳۶۶/۶/۱۱.
- ۴- سند شماره ۹۷۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ستاد سپاه منطقه ۲ سیدالشهدا - معاونت اطلاعات، به ستاد مرکزی سپاه کثوری - معاونت اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۵.
- ۵- مآخذ ۲، ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۱۴.
- ۶- مآخذ ۲، ۵، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۱۰.
- ۷- مآخذ ۲، صص ۸-۷، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۱۰.
- ۸- سند شماره ۰۴۶۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ۶ امام جعفر صادق (ع) به ستاد مرکزی سپاه - اطلاعات، ۱۳۶۶/۵/۱۱.
- ۹- مآخذ ۲، ۶، ۱۳۶۶/۵/۱۱.
- ۱۰- سند شماره ۰۹۱۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار کشتی‌های آسیب دیده.
- ۱۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۸، ۱۳۶۶/۶/۱۳، صص ۲۴-۲۳، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۶/۱۲.
- ۱۲- روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۶/۱۱، ص ۳.
- ۱۳- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۱۱، ص ۲.
- ۱۴- پیشین، ص ۱، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس.
- ۱۵- مآخذ ۲، صص ۱۱-۱۰.
- ۱۶- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۱، ص آخر.
- ۱۷- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۱۴، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس.
- ۱۸- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۴، ص ۱۸.
- ۱۹- مآخذ ۱۲، ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری فرانسه.
- ۲۰- مآخذ ۱۱، ۴۰، لندن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۶۶/۶/۱۲.
- ۲۱- مآخذ ۲، ۱۰، خبرگزاری المان غربی، ۱۳۶۶/۶/۱۰.
- ۲۲- مآخذ ۱۶، ص ۱۸.
- ۲۳- مآخذ ۱۲، ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۲۴- مآخذ ۱۶.
- ۲۵- مآخذ ۱۳، ص آخر، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس.

- ۲۶- مأخذ ۱۶ .
- ۲۷- مأخذ ۱۳ ، ص ۱۲ ، به نقل از خبرگزاری رویتر .
- ۲۸- مأخذ ۱۲ ، ص آخر .
- ۲۹- مأخذ ۱۶ .
- ۳۰- مأخذ ۱۳ ، ص ۱۲ ، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس .
- ۳۱- اداره کسل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی ، " بررسی مطبوعات جهان " ، نشریه شماره ۱۲۶۳ ، ۱۳۶۶/۶/۲۸ ، ص ۱۱ ، مبدل ایست تایمز .
- ۳۲- مأخذ ۱۳ ، ص ۱۲ ، به نقل از خبرگزاری رویتر .
- ۳۳- مأخذ ۲ ، صص ۳۱-۳۰ ، رادیو بی . بی . سی . ۱۳۶۶/۶/۱۰ .
- ۳۴- مهران مفیدی طباطبایی ، " نبرد در خلیج فارس (فصلی از کتاب خاطرات کاسپار واینبرگر) ، تهران ، نشریه صریح بهار ۱۳۷۰ ، صص ۳۴-۳۵ .
- ۳۵- روزنامه کیهان ، ۱۳۶۶/۶/۱۰ ، ص ۳۴-۳۵ .
- ۳۶- مأخذ ۲۶ ، صص ۲۶-۲۵ ، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۱۱ .
- ۳۷- مأخذ ۲۶ ، صص ۲۳-۲۲ ، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس ، ۱۳۶۶/۶/۱۱ .
- ۳۸- مأخذ ۲ ، ص ۲۱ ، ورشو - خبرگزاری تاس ، ۱۳۶۶/۶/۱۰ .
- ۳۹- مأخذ ۲ ، ص ۲۱ ، مسکو - خبرگزاری فرانسه ، ۱۳۶۶/۶/۱۰ .
- ۴۰- مأخذ ۱۶ ، ص ۲ .
- ۴۱- روزنامه کیهان ، ۱۳۶۶/۶/۱۴ ، ص ۲ .
- ۴۲- مأخذ ۲۷ ، ص ۱۳ ، طرابلس - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۱۱ .
- ۴۳- روزنامه رسالت ، ۱۳۶۶/۶/۱۶ ، ص آخر .
- ۴۴- مأخذ ۲ ، ص ۲۹ ، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، به نقل از روزنامه الرای العام ، ۱۳۶۶/۶/۱۰ .
- ۴۵- مأخذ ۲ ، صص ۱۷-۱۶ ، واشنگتن - خبرگزاری رویتر ، ۱۳۶۶/۶/۱۰ .
- ۴۶- سند شماره ۰۹۷۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ : قرارگاه حمزه ، نیروی زمینی سپاه ، ۱۳۶۶/۶/۱۵ ؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، " گزارش‌های ویژه " ، نشریه شماره ۱۸۰ ، ۱۳۶۶/۶/۲۵ ، ص ۳۰ ، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۲۴ .
- ۴۷- سند شماره ۰۹۷۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ : از حفاظت اطلاعات سپاه یازدهم امام حسن عسکری کردستان ، به سازمان حفاظت و اطلاعات ، ۱۳۶۶/۶/۱۸ .
- ۴۸- سند شماره ۰۲۹۱۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ : قرارگاه رمضان ، به نیروی زمینی سپاه ، ۱۳۶۶/۶/۱۹ .
- ۴۹- سند شماره ۰۱۰۲۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ : از قرارگاه رمضان ، به فرمانده کل سپاه ، ۱۳۶۶/۷/۵ .
- ۵۰- مأخذ ۴۸ ؛ و - سند شماره ۰۲۹۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ : از فرمانده سپاه ۱۵ رمضان - معاونت اطلاعات ، به فرمانده نیروی زمینی سپاه - معاونت اطلاعات ، ۱۳۶۶/۶/۲۹ .